



KIRKKOHALLITUKSEN YLEISKIRJE

Nro 42/2010
16.12.2010

KERJÄÄVIEN EU-KANSALAISTEN KOHTAAMINEN SEURAKUNNAN
TYÖSSÄ

Kerjääminen on jo vuosia ollut Euroopan suurkaupungeissa huomattavan yleinen ilmiö ja on nyt rantautunut myös Suomeen. Kesällä 2010 Suomeen arvioitiin saapuneen noin 300 kerjäävää ihmistä, joista arviolta 220 toimi pääkaupunkiseudulla. Kerjäävillä ihmisillä on erilaisia taustoja. Osa on tullut tänne pääasiallisena tarkoituksenaan kerjääminen, katusoitto tai ruusujen myynti. Joukossa on myös niitä, joiden tavoitteena on työpaikan saaminen.

Suurimpia yksittäisiä kerjäämällä toimeentulonsa hankkivia ryhmiä ovat romanit. Euroopassa on eri lähteiden arvioiden mukaan 8—12 miljoonaa romanina. Heistä 200 000:n arvioidaan olevan liikkeellä Euroopan unionin alueella. EU-alueella liikkuvilla romaneilla on suuria toimeentulo-ongelmia. He elävät äärimmäisessä köyhyydessä, ovat vailla koulutusta ja työtä sekä suurelta osin vailla sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja. Lisäksi heihin kohdistuu syrjintää ja rasismia monella tasolla. Erityisesti naisten asema on vaikea.

Vähäosaisista ja köyhistä huolehtiminen on ensisijaisesti yhteiskunnan tehtävä. Kerjäävien ihmisten tilanne kohdataan kuitenkin myös seurakunnissa. Joissakin seurakunnissa kerjääviä ihmisiä on autettu akuuteissa tilanteissa. Tähän ohjeistukseen on kirjattu yleisiä periaatteita kerjäävien ihmisten kohtaamisesta seurakunnassa. Lisäksi on koottu tietoa keskeisistä EU-kansalaisille kuuluvista oikeuksista.

Seurakunnan keinoja auttaa kerjääviä ihmisiä

Seurakunnan ensisijaiset auttamisen keinot ovat akuutin hädän lievittäminen ja asenteisiin vaikuttaminen. Vaikuttamistyötä voidaan tehdä tarjoamalla seurakuntalaisille tilaisuuksia keskustella aiheen herättämistä ajatuksista ja tunteista. Kerjäävien ihmisten elinolojen korjaamisen tarpeet ovat niin valtavat, että pieni apu voi tuntua hyödyttömältä. On kuitenkin tärkeää, ettei avun pyytäjiä väistellä vaan heitä uskalletaan lähestyä ystävällisesti. Seurakunnan tulee uskaltaa asettua heikon puolelle myös kerjäävien kohdalla.

Miten seurakunta voi auttaa

- Jokaisella on oikeus ihmisarvoiseen elämään. Ensiarvoisen tärkeää on huolehtia apua tarvitsevien kerjäävien ihmisten perustarpeista (ruoka, puhtaus, lämpö ja mahdollisten sairauksien hoitaminen).

- Diakonian taloudelliset avustukset toteutetaan pääsääntöisesti maksamalla avun tarvitsijan laskuja eikä rahaa käsitellä.
- Kerjäävä ihminen voi osallistua esimerkiksi seurakunnan järjestämään työttömien ruokailuun.
- Ruokakassin antaminen on mahdollista samoin edellytyksin kuin Suomessa vakituisesti asuvillekin.
- Vapaina olevia asuintiloja on syytä tarjota. Huonokuntoisetkin tilat kelpaavat hätämajoitukseen. Saniteettitilat, lämmin vesi ja mahdollisuus ruuanlaittoon sekä pyykin pesuun ovat ensisijaisia tarpeita. Jos asumisesta syntyvät kustannukset tulevat seurakunnan maksettavaksi, niistä on sovittava seurakunnassa etukäteen.
- Jos sopivaa työtä on seurakunnassa tai paikallisilla ihmisillä tarjolla, tulee opastaa siihen liittyvässä asiainhoidossa. Oman työtulon mahdollistaminen on arvokas avun muoto. Työtä voi auttaa hakemaan myös internetin kautta.
- Tuki voi olla hyvin arkista. Joskus arvokasta tukea on esimerkiksi ompelukoneen käytön opettaminen.
- Lapset tarvitsevat lämmintä ja välittävää kohtelua. Seurakunta voi järjestää lapsille ohjelmaa, leikkiä, pelien opettamista — toimintoja, jotka tuottavat iloa.
- Kommunikointia varten kannattaa omalta alueelta tai alueellisista tulkikeskuksista etsiä sopivaa tulkkiä. Yhteisen kielen puuttuminen ei suinkaan aina ole este kommunikaatiolle.
- Kerjäävät ihmiset kohtaavat Suomessa vihapuhetta ja rasismia. Ketään ei saa arvioida hänen taustansa tai hänestä muodostuneen mielikuvan perusteella. Seurakunnassa on hyvä pohtia, miten voidaan lieventää ennakkoluuloja.
- Kerjäävien ihmisten keskuudessa on yhteyksiä rikollisuuteen, mutta vain harvan kohdalla. Akuutin avun antaminen ei edellytä avun saajan nuhteettomuuden selvittämistä.
- Aina ei voi auttaa. Seurakunta voi silti osoittaa välittävänsä kerjäävien ihmisten hyvinvoinnista ja tarpeista. Tätä välittävää asennetta on mahdollista osoittaa pysähtymällä heidän luonaan, tervehtimällä ja tuttavuutta rakentamalla. Kasvokkain olo on merkittävää ihmisarvon osoittamista. Toistuvat vierailut ja kasvojen tutuksi tulo voivat luoda keskinäistä luottamusta ehkä pohjaksi jollekin avun muodolle.

Välttämättömiin palveluihin ohjaaminen

- Akuutin terveydenhuollon tarpeessa olevaa tulee auttaa saamaan tarvitsemaansa terveydenhuollon palvelua. Kiireellisissä tapauksissa on oleskelukunnan annettava terveystalvakuja kotipaikasta riippumatta.
- Mikäli kerjäävä ihminen kertoo olevansa työn haussa, hänet on ohjattava työ- ja elinkeinotoimistoon. Rekisteröityneenä työnhakijana hänellä on samat oikeudet kuin muillakin työnhakijoilla.
- Jos lapsia kohdellaan kaltoin, havainnosta on lastensuojelulain nojalla kerrottava lastensuojeluviranomaisille.

- Jos on pienintäkään epäilystä ihmiskaupasta, tulee ottaa yhteys Joutsenon tai Oulun vastaanottokeskukseen (ks. tarkemmat ohjeet alla).

EU-kansalaisille kuuluvia oikeuksia

EU-kansalaisilla, myös unionin jäsenvaltioista kotoisin olevilla romaneilla, on oikeus liikkua vapaasti ja oleskella jäsenvaltioiden alueella sekä hakea ja vastaanottaa työtä. Oikeus muuttaa vapaasti jäsenmaasta toiseen on voimassa, vaikka muutajat eivät olisikaan työntekijöitä, eläkeläisiä tai opiskelijoita. Heillä on kuitenkin oltava riittävästi tuloja ja varoja, niin etteivät he joudu turvautumaan vastaanottavan maan sosiaaliturvajärjestelmään.

Jokaista ihmistä on kohdeltava syrjimättömästi kansalaisuuteen, etniseen alkuperään tai muuhun henkilöön liittyvään syyhyn katsomatta (Suomen perustuslaki 6 §).

Euroopan unionin kansalaisen maassa oleskelu

- Enintään kolme kuukautta kestävä oleskelu ei edellytä oleskelulupaa. Riittää, että maahantulijalla on voimassa oleva henkilökortti tai passi.
- Suomessa oleskelun ehtona on, että maahanmuuttaja ei rasita Suomen sosiaaliturvajärjestelmää, ts. unionin kansalaisella on oltava varaa työtä tekemällä tai muuten oleskella tai opiskella Suomessa. (Pohjoismaan kansalaisen perheenjäsenellä on oleskeluoikeus Suomessa, vaikka hänen toimeentulonsa ei olisi turvattu.)
- Maahantulon ja maassa oleskelun edellytyksenä on, että maahanmuuttajan ei katsota vaarantavan yleistä järjestystä tai yleistä turvallisuutta.
- Maahanmuuttajan on rekisteröitävä oleskelunsa, jos oleskelee Suomessa yli kolme kuukautta. Rekisteröintihakemus jätetään asuinpaikan kihlakunnan poliisilaitokselle kolmen kuukauden kuluessa maahantulopäivästä. Tällöin toimeentulosta tulee esittää selvitys paitsi silloin, jos hakija on työntekijä (ulkomaalaislaki 159 §). (Vaihtoehto rekisteröitymiselle on poistuminen maasta vähäksi aikaa ja palaaminen takaisin seuraavaksi kolmeksi kuukaudeksi.)
- Työnhakijan on mahdollista oleskella Suomessa kolmen kuukauden jälkeenkin kohtuullisen ajan rekisteröimättä oleskeluoikeuttaan, jos maahanmuuttaja edelleen hakee työtä ja jos hänellä on tosiasialliset mahdollisuudet saada työtä.
- Henkilöllä, jolla on koti- tai asuinpaikka toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa, on oikeus saada oikeusapua (oikeusapulaki 2 §).

Sosiaaliturva ja terveydenhoito

- Suomi on velvollinen järjestämään sairaanhoitoa alueellaan tilapäisesti oleskeleville ja täällä asuville henkilöille, jotka ovat vakuutettuja jossain muussa jäsenvaltiossa. Romanian Euroopan unionin jäsenyyden vuoksi sairaanhoitovelvollisuus koskee myös Suomessa oleskelevia Romanian kansalaisia.
- Hoidon saamiseksi samoin asiakasmaksuin kuin maassa vakinaisesti asuvan henkilön on esitettävä eurooppalainen sairaanhoitokortti (European

Health Insurance Card). Kortti osoittaa henkilön kuuluvan kortin antaneen valtion sairaanhoitojärjestelmän piiriin. Kortilla ei korvata hoitoon tai jatkohoitoon siirtymisestä aiheutuvia kuluja.

- Jos Suomessa oleskelevalla EU-kansalaisella ei ole eurooppalaista sairaanhoitokorttia, tulee hänen vastata hoidon kustannuksista todellisten kustannusten mukaisesti. Suomessa sairaanhoitoon hakeutuneilla romanialaisilla ei yleensä ole eurooppalaista sairaanhoitokorttia.
- Kiireellistä sairaanhoitoa tulee antaa jokaiselle sitä tarvitsevalle kotipaikasta riippumatta (kansanterveyslaki 14 § ja erikoissairaanhoitolaki 30 §). Kunta voi periä potilaalta enintään palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden kustannusten suuruisen maksun. Käytännössä hoito ja usein kotimatkakakin jää oleskelukunnan maksettavaksi. Matkakustannusten takaisinperinnästä ei ole olemassa yhteiseurooppalaisia käytäntöjä. Jos Suomessa on annettu sosiaaliturva-asetuksen nojalla toisen valtion puolesta julkisia terveyspalveluja, korvaa valtio terveyden- tai sairaanhoitoa antaneille yksiköille niiden henkilöiden hoidosta aiheutuneet kulut.
- Perustuslain mukaan jokaisella, joka ei kykene hankkimaan ihmisarvoisen elämän edellyttämää turvaa, on oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon (perustuslaki 19 §). Perustuslakiin kirjatut perusoikeudet kuuluvat kaikille Suomen oikeudenkäyttöpiirissä oleville, ei ainoastaan Suomen kansalaisille.
- Kunnan on huolehdittava toimeentulotuen antamisesta kunnassa oleskelevalla henkilöllä (sosiaalihuoltolaki 13 §). Säännöksessä ei edellytetä, että kyseinen kunta olisi henkilön kotikunta.
- Kunta voi olla velvollinen myöntämään tukea alueellaan tilapäisesti oleskelevalla henkilöllä tilanteissa, joissa toimeentulotuen tarve on kiireellinen (toimeentulotukilaki 14 § 3 mom.). Säännöstä sovelletaan myös kunnassa tilapäisesti oleskelemaan ulkomaalaiseen henkilöön ja siten myös kerjääviin EU-kansalaisiin. Toimeentulotuen tarkoituksena ei ole mahdollistaa ulkomaalaisen henkilön oleskelun jatkuminen Suomessa toimeentulotuen turvin. Kiireellisen toimeentulotuen myöntäminen rajoittuu välttämättömään tukeen, esimerkiksi kotimatkakustannuksiin ja niihin välttämättömiin ruokailu- ja muihin kustannuksiin, jotka syntyvät, ennen kuin henkilö ehtii kohtuudella palata kotimaahansa.
- Väliaikaisia vaikeuksista johtuvaa tai yksittäistä turvautumista toimeentulotukeen ei voida pitää Suomen sosiaalihuoltojärjestelmän rasittamisena. Kukin tapaus on arvioitava yksilöllisesti. Huomioon otettavia seikkoja ovat myös oleskelun pituus, henkilökohtaiset olosuhteet ja myönnetyn avustuksen määrä. Vasta jos toimeentulotuen tarve on toistuvaa ja säännönmukaista, voidaan se nähdä sosiaalihuoltojärjestelmän rasittamisena.
- Työnhakijoiden edellytetään turvaavan toimeentulonsa lähtömaansa työttömyyskorvauksella siten, etteivät he joudu turvautumaan Suomen sosiaaliturvajärjestelmään.

Lastensuojelu

- Lastensuojelulain velvoitteet koskevat myös kerjäävien perheiden lapsia.
- Lapsen etu otetaan huomioon ensisijaisena lähtökohtana kaikissa lapsia koskevissa toiminnoissa. Lapsen edun toteutuminen edellyttää lapsen kuu-

lemista häntä koskevissa asioissa ja hänen esittämiensä näkemysten huomioon ottamista. Viranomaisten tulee valvoa lapsen etua, jos lapsen vanhemmat tai huoltajat, joilla on vastuu lapsesta, laiminlyövät lapsen edun huomioon ottamisen.

- Lastensuojelulaki velvoittaa sosiaali- ja terveydenhuollon, opetustoimen, nuorisotoimen, poliisin ja seurakunnan tai muun uskonnollisen yhdyskunnan palveluksessa tai luottamustoimessa olevan henkilön ilmoittamaan viipymättä ja salassapitosäynnösten estämättä kunnan sosiaalitoimelle, jos he ovat tehtävässään saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelun tarpeen selvittämistä.
- Lapsen oleskelukunnan sosiaaliviranomaisilla on velvollisuus huolehtia kiireellisestä lastensuojelun tarpeesta.
- Lastensuojelulaki edellyttää, että sosiaaliviranomaiset tukevat ensisijaisesti avohuollon keinoin lasta ja hänestä huolta pitäviä aikuisia.
- Avohuollon tukitoimia tarvitaan usein pitkään ja ne vaativat lastensuojelulta henkilöstön aikaa, erilaisia palveluita sekä rahaa. Esimerkiksi asunnon tai varojen puute tulee selvittää ja korjata, jos lastensuojelun tarve aiheutuu niistä.

Unionin kansalainen voidaan käännäyttää, jos

- hän ei täytä EU-kansalaiselle säädettyjä maahantulon edellytyksiä eli hänellä ei ole voimassa olevaa matkustusasiakirjaa (ulkomaalaislaki 167 §).
- hänen oleskeluoikeuttaan ei ole rekisteröity tai hänelle ei ole myönnetty oleskelukorttia. Kerjäävien osalta käännäytysperuste saattaa tulla sovellettavaksi näissä tilanteissa esimerkiksi silloin, jos henkilö ilmoittaa olevansa Suomessa edelleen työnhakutarkoituksessa, mutta hän ei ole tehnyt mitään työllistykseen.
- hän turvautumalla toistuvasti toimeentulotukeen tai siihen rinnastettaviin etuuksiin taikka muulla vastaavalla tavalla lyhytaikaisen oleskelunsa aikana kohtuuttomasti rasittaa Suomen sosiaalihuoltojärjestelmää. Kerjäävät romanit eivät ole tietävästi turvautuneet Suomessa sosiaaliturvaan kuin harvoissa yksittäistapauksissa.
- jos hänet on määrätty maahantulokieltoon yleiseen järjestykseen tai yleiseen turvallisuuteen liittyvistä syistä. Toimenpiteiden on perustuttava yksinomaan kyseisen henkilön omaan käyttäytymiseen eikä perusteena voida pitää pelkästään aikaisempia rikostuomioita. Yksilön käyttäytymisen aiheuttaman uhan on oltava todellinen, välitön ja riittävän vakava vaikuttaen johonkin yhteiskunnan olennaiseen etuun. Perustelut, jotka eivät liity yksittäiseen tapaukseen tai jotka johtuvat yleistävistä näkökohdista, eivät ole hyväksyttäviä (ulkomaalaislaki 156 §).

Muu lainsäädäntö

Ihmiskaupan uhrien auttaminen

Joskus kerjäämisessä on havaittu merkkejä ihmiskaupasta. Suomen lainsäädännön mukaan ihmiskauppaa on:

- toisen henkilön seksuaalinen hyväksikäyttö
- pakkotyö tai muunlainen *ihmisarvoa loukkaaviin olosuhteisiin saattaminen*
- elinkauppa taloudellisessa hyötymistarkoituksessa.

Ihmisarvoa loukkaavana olosuhteena voidaan lain mukaan pitää sitä, että henkilö pakotetaan elättämään itsensä kerjäämällä tai rikollisin keinoin.

Oleellista ihmiskaupan tunnusmerkistön täyttymiselle on, että rikoksen uhri on erehdytetty tai hänet on riippuvaista asemaa tai turvattomuutta hyväksi käyttäen alistettu esimerkiksi toimimaan kerjääjänä. Ihmiskaupan keinoja voivat olla toisen valtaan ottaminen, värvääminen, luovuttaminen, kuljettaminen, vastaanottaminen tai majoittaminen. Uhri on yleensä riippuvuussuhteessa rikoksen tekijään, joka ylläpitää riippuvuutta laittomin keinoin esimerkiksi uhkailemalla, väkivallalla tai vapautta rajoittamalla.

Ihmiskaupan uhreilla on oikeus saada apua ja suojelua. Niillä ihmiskaupan uhreilla, joilla ei ole kotikuntaa Suomessa, on oikeus saada apua ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmästä. Jotta henkilö pääsisi auttamisjärjestelmään, riittää pelkkä epäily ihmiskaupassa uhritumisesta. Ihmiskaupan uhrin auttaminen voi sisältää asumisjärjestelyt, sosiaali- ja terveystalvet, oikeudellisen neuvonnan ja avustamisen, turvallisuusjärjestelyt ja muut uhrin tarvitsemat tukitoimet.

Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmästä vastaavat Joutsenon ja Oulun vastaanottokeskukset. Joutsenon vastaanottokeskuksen vastuulla ovat aikuiset ihmiskaupan uhrit, perheet ja ryhmät, ja Oulun vastaanottokeskus huolehtii alaikäisten ihmiskaupan uhrien palvelujen ja muiden tukitoimien järjestämisestä.

- Joutsenon vastaanottokeskus toimii auttavana linjana: puh. 071 876 3170 (klo 08.00—18.00). Toistaiseksi palvelua on saatavilla suomen, ruotsin ja englannin kielellä.
- Oikeudellista neuvontaa ja apua tarjoaa vähemmistövaltuutettu, joka toimii myös kansallisena ihmiskaupparaportojana: Ylitarkastaja Venla Roth: puh. 071 878 8667, venla.roth@ofm.fi, www.ofm.fi.
- Apua tarjoavat myös useat kolmannen sektorin toimijat, kuten Rikosuhripäivystys, Pro-tukipiste ja Monika-naiset: www.riku.fi, www.pro-tukipiste.fi, www.monikanaiset.fi.
- Lisätietoa ihmiskaupasta sekä ihmiskaupan uhrien tunnistamisesta ja auttamisjärjestelmästä: www.ihmiskauppa.fi.

Suunnitelmat lainsäädännön muuttamiseksi

Suomessa sisäasiainministeriön asettama työryhmä on selvittänyt kerjäämisen kieltämistä ja järjestyslakia koskevia lainsäädännöllisiä muutostarpeita. Työryhmä antoi loppuraporttinsa lokakuussa 2010. Siinä esitettiin, että yleisellä paikalla tapahtuva toistuva ammattimainen kerjääminen kiellettäisiin järjestyslailla. Työryhmä ehdotti myös, että järjestyslakiin sisällytettäisiin erityinen luvattoman leiriytymisen kieltö. Leiriytymiskieltö estäisi laittomien, rakenteiltaan ja paloturvallisuudeltaan puutteellisten majoitusalueiden syntymisen sekä kieltäisi kaikissa tilanteissa leiriytymisen tietyillä yksilöidyillä julkisilla paikoilla. Lisäksi työryhmä esitti

kerjäämisen organisoimien kieltämistä rikoslailla. Lainsäädäntömuutosten ja työryhmän ehdottamien muiden toimenpiteiden tavoitteena on organisoidun kerjäämisen ja siihen liittyvän kerjäläisten hyväksikäytön estäminen.

Esitys on saanut ristiriitaisen vastaanoton. Hallitus päätti, että järjestyslakia muutetaan kieltämällä luvaton leiriytyminen sekä täsmentämällä järjestyslakia siten, että sillä pyritään vähentämään kerjäämisen aggressiivisia piirteitä. Lisäksi arvioidaan, onko nykyinen lainsäädäntö riittävä organisoidun kerjäämisen ehkäisemiseksi ja onko ihmiskaupan uhrien tunnistamiseksi riittäviä keinoja.

Ennen suunniteltuja lakimuutoksia kerjäämiseen voidaan puuttua järjestyslain nojalla järjestysrikkomuksena. Järjestyslaki kieltää yleisen järjestyksen häiritsemisen ja turvallisuuden vaarantamisen yleisellä paikalla. Passiivinen kerjääminen ei ole lain tarkoittamaa yleisen järjestyksen tai turvallisuuden häiritsemistä. Häiritsevään kerjäämiseen voidaan puuttua. Esimerkiksi jos kerjääminen, kaupustelu tai muu siihen rinnastettava toiminta on aggressiivista, äänekkästä ja ihmisiä häiritsevää sekä varsinkin, jos ihmisiin käydään käsiksi tai heidän kulkemisensa estetään esimerkiksi ympäröimällä usean henkilön toimesta, voidaan käyttäytymistä pitää järjestyslain mukaan rangaistavana.

Maahanmuuttoon liittyviä keskeisiä säädöksiä:

[Perustuslaki \(731/1999\)](#)

[Ulkomaalaislaki \(301/2004\)](#)

[Sosiaalihuoltolaki \(710/1982\)](#)

[Laki toimeentulotuesta \(1412/1997\)](#)

[Kansanterveyslaki \(66/1972\)](#)

[Erikoissairaanhoitolaki \(1062/1989\)](#)

[Oikeusapulaki \(257/2002\)](#)

[Lastensuojelulaki \(417/2007\)](#)

[Yhdenvertaisuuslaki \(21/2004\)](#)

[Laki vähemmistövaltuutetusta ja syrjintälautakunnasta \(660/2001\)](#)

Tiedot EU-kansalaisten oikeuksista perustuvat julkaisuun [Katukerjääminen ja viranomaisyhteistoiminta](#). Kerjäämiseen liittyvien viranomaisyhteistoimien yhdenmukaistamistarvetta selvittävä työryhmä. Sisäasiainministeriön julkaisut 21/2008.

Rom po drom -projekti

Käytännön toimet kerjäävien romanien aseman parantamiseksi ovat vielä harvassa. Helsingin kaupungin ja Helsingin Diakonissalaitoksen yhteinen Rom po drom -projekti (Romanit tiellä) päättyi toukokuun lopussa 2010. Kaksivuotisen projektin kohderyhmänä ovat olleet Romaniasta ja muista Itä-Euroopan maista Helsinkiin saapuneet romanit. Katuprojektissa on kartoitettu Helsingissä toimivien, ensisijaisesti romanikerjäläisten tai -kaupustelijoiden tilannetta, sekä tarjottu informaatiota Suomen lainsäädännöstä ja olosuhteista. Romaneja on myös tuettu mahdollisissa akuuteissa ongelmissa. Helsingin Diakonissalaitos on jatkamassa projektia. Projek-

tin jatkovaiheen rahoittajia ovat mm. Kirkkohallitus ja Helsingin seurakuntayhtymä.

Rom po drom -hanke: www.hdl.fi/fi/kehittamistoiminta/rom-po-drom-romanitiella. Hankkeen loppuraportti liitteenä.

Lisätietoja kirkon diakonian ja yhteiskuntatyön yksiköstä:

Marja-Liisa Laihia, marja-liisa.laihia@evl.fi

Marja Kantanen, marja.kantanen@evl.fi tai

Tiina Saarela, tiina.saarela@evl.fi

Katso myös: [Kirkkohallituksen täysistunto 19.10.2010: Kerjäämisen taustalla olevaan köyhyyteen ja syrjintään on löydettävä ratkaisu](#)

KIRKKOHALLITUS

Jukka Keskitalo

Pekka Huokuna